

2. Cresswell C. Stepping stones to resilience: Supporting children and young people through a life marked by family violence. *Australian Counselling Research*. 2018. Vol. 12. Is. 2. С. 23–25.

3. Hátlová B., Ségard M. A., Wedlichová I., Louková, T. Historická a teoretická východiska psychomotorické terapie. *Ceskoslovenska Psychologie*, 2014. № 58(1). С. 27–32.

4. One Brain® Specialized kinesiology. URL: <https://bodymindemotions.ca/one-brain-specialized-kinesiology/>

5. Promislow S. Noticing the Difference: Reactive Corrections for. *Touch for Health Associations of Canada and USA*. 1994. С.137–142. URL: <https://www.touchforhealtharchive.com/Journals/1994/1994Promislow1.pdf>

6. Wennekes R., Stiller A. Kinesiological Integration of the Senses. *Touch For Health International Journal*. 1993. С. 93–97. URL: <https://www.touchforhealtharchive.com/Journals/1993/1993Stiller.pdf>

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Демус Яна Володимирівна,

*асистент кафедри теорії й методики фізичного виховання,
адаптивної та масової фізичної культури*

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Орієнтація України до Європейського союзу вимагає зміни світоглядної спрямованості суспільства щодо осіб з порушенням фізичного, психічного та соціального здоров'я. Головна мета інклюзивного середовища – це рівний доступ до освіти для дітей з інвалідністю. Показником дієвого функціонування закладу освіти в умовах інклюзії є готовність учителів забезпечити без бар'єрне освітнє середовище в школі, повага до індивідуальності, досягнення результативності у співпраці зі спільнотою дітей з інвалідністю та їхніми батьками. Тому, втілення стратегії інклюзивної освіти потребує кардинальних змін у підготовці майбутніх педагогів. Необхідно оновити зміст освітніх програм, щоб вони включали теми інклюзії, адаптації та диференціації навчання. Тільки за умови ґрунтовної модернізації освітнього процесу відбудеться належна підготовка кваліфікованих педагогів, які зможуть забезпечити якісну освіту для всіх дітей, без винятку [1, с. 10].

Проблеми інклюзивного навчання розкрито у дослідженнях Е. Данілавічюте, А. Колупаєва, С. Литовченко, Тім Лорман, З. Шевців, Н. Кічук, Т. Зубарева, Н. Калініченко, І. Кузава, В. Шищенко та інші.

Теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив сформулювати такі педагогічні умови, спрямовані на здійснення професійної

підготовки бакалаврів фізичної культури до педагогічної діяльності в умовах інклюзивного навчання [3, с. 83]:

– організація тренінгів, спрямованих на формування особистісних якостей майбутнього педагога, необхідних для роботи в умовах інклюзивної освіти;

– побудова освітнього процесу на основі особистісно орієнтованого навчання;

– формування мотиваційного компонента освітнього середовища, спрямованого на виникнення сталого інтересу та необхідності у самовдосконаленні у навчально-професійній діяльності;

– побудова освітнього процесу на основі тісного зв'язку теоретичного матеріалу та практичної діяльності.

Для підтвердження ефективності виділених педагогічних умов було проведено дослідно-експериментальну роботу. Педагогічний експеримент здійснювався на базі Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. В якості учасників експерименту були студенти четвертого курсу напряму підготовки 014.11 Середня освіта (Фізична культура) – експериментальна група та 017 Фізична культура і спорт – контрольна група.

Дослідно-експериментальна робота була поділена на три основні етапи:

1. *Констатувальний етап.* Даний етап включав підбір діагностичних методик з метою вивчення всіх компонентів підготовки до професійної діяльності. Крім цього, на етапі констатації безпосередньо проводилися підібрані діагностичні методики, а також підраховувалися одержані результати.

2. *Формувальний етап.* На цьому етапі відбувалося впровадження виділених нами педагогічних умов у освітній процес вищого навчального закладу у експериментальній групі.

3. *Контрольний етап.* Підсумковий зріз включав проведення аналогічних діагностичних методик, як і на етапі констатації. Проводився підрахунок одержаних результатів, а також робився висновок про ефективності тих чи інших педагогічних умов.

Констатувальний етап експерименту проводився у грудні 2021 року. На основі компонентів підготовки до професійної діяльності, було підібрано наступні діагностичні методики.

1. Когнітивний компонент – тест «Основи інклюзивної освіти» (Т. Ємельянова).

2. Діяльнісний компонент – спостереження за студентами під час позанавчальної діяльності.

3. Рефлексивний компонент – «Визначення рівня педагогічної рефлексії» (О. Рукавишникова).

4. Особистісний компонент – методика «Психологічна компетентність вчителя» (Т. Графська), опитувальник А. Мехрабієна та Н. Епштейна

(діагностика здатності до емпатії), методика діагностики професійної педагогічної толерантності (Ю. Макаров).

Дані, отримані в ході контрольного етапу експерименту, свідчать про переважну кількість низького та середнього рівня підготовки майбутніх вчителів до професійної підготовки в умовах інклюзивного середовища. Цей факт є неприпустимим з огляду на те, що через рік ці студенти розпочнуть свою професійну діяльність. У зв'язку з чим ми ухвалили рішення про організацію дослідно-експериментальної роботи, спрямованої на підготовку студентів до педагогічної діяльності в умовах інклюзивної освіти.

Для досягнення поставленої мети формувального етапу педагогічного експерименту нами було розроблено комплекс дидактичних вправ. На підставі раніше виділених компонентів поняття професійної підготовки бакалаврів фізичної культури до діяльності в умовах інклюзії всі вправи були поділені на 4 блоки: когнітивний, рефлексивний, особистісний та діяльнісний.

Кожен розроблений блок вправ був спрямований на формування відповідного компонента професійної підготовки. Апробація даного комплексу здійснювалася послідовно в ході дисциплін, що вивчаються.

Ціль контрольного етапу педагогічного експерименту – визначення рівня підготовки студентів до педагогічної діяльності в умовах інклюзивної освіти. Дані, отримані в результаті проведення констатуючого та контрольних етапів, порівнювалися, аналізувалися, визначалася динаміка рівня професійної підготовки, а також робився висновок про ефективність розробленого комплексу дидактичних вправ, що впроваджуються під час дисциплін «Інклюзивне фізичне виховання» та «Основи інклюзивної освіти».

Результати контрольного етапу дають змогу відзначити позитивну динаміку учасників експериментальної групи. Це свідчить про ефективність розробленого нами комплексу вправ, що впроваджується під час вивчення дисциплін «Інклюзивне фізичне виховання» та «Основи інклюзивної освіти».

Результати дослідження не вичерпують усіх аспектів вирішення проблеми підготовки бакалаврів фізичної культури до діяльності в умовах інклюзивної освіти, вимагають подальшого дослідження та розробки нових напрямків, програм, методів, нових технологій навчання у вищій школі.

Список використаних джерел

1. Бондар В. Інклюзивне навчання як соціально-педагогічний феномен. *Рідна школа*. 2011. №3. С.10–14.

2. Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. ; за ред. А. А. Колупаєвої. К. : Видавнича група «А.С.К.», 2012.

3. Токарева С. В. Етапи формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури до корекційно-оздоровчої роботи в загальноосвітній школі. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського. 2015. №1. С. 83–89.

4. Щекотиліна Н. Ф. Специфіка підготовки майбутніх учителів фізичної культури до роботи в інклюзивному освітньому середовищі школи. *Інноваційна педагогіка: науковий журнал Причорноморського науково-дослідницького інституту економіки та інновацій*. Одеса, 2019. № 13. С. 213–217.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ РОЗВИВАЮЧОГО І ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ З ОСНОВ ЗДОРОВ'Я

Дерев'янка Тетяна Василівна,

*кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології, здоров'я людини
та фізичної реабілітації*

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

На сучасному етапі розвитку освіти України спостерігається активна тенденція поступового переходу від репродуктивної освіти до освіти інноваційного спрямування. Формування мотивації для збереження та зміцнення здоров'я є одним із найважливіших завдань сучасної шкільної освіти. Саме такі навчальні предмети як «Основи здоров'я», «Здоров'я, безпека, добробут» вирішують ці завдання і мають на меті формувати цілісний світогляд, екологічне мислення, здоровий спосіб життя. Це інтегровані предмети, які за змістом об'єднують питання здоров'я та безпеки життєдіяльності на основі діяльнісного підходу.

Ефективно вирішувати завдання розвитку творчості особистості учня, передачі знань за допомогою активізації його пізнавальної діяльності дозволяє використання технологій розвиваючого і проблемного навчання, що базуються на методах і прийомах, які активізують пізнавальну діяльність учнів. До основних методів розвивального навчання [1] відносять методи гри (ігри-змагання, ігри із залученням фантазії, ігри з відтворенням конкретних дій), які спрямовані на активізацію та інтенсифікацію навчального процесу, розширення світогляду учнів, використання знань, умінь та навичок на практиці, розвивають творчі здібності учнів, фантазію та уявлення, тренують пам'ять, концентрують увагу. Дидактичні ігри в освітньому процесі виховують самостійність, формують світоглядні позиції, естетичні почуття, співробітництво, комунікабельність.

Невід'ємний компонент будь-якої продуктивної розумової діяльності є проблемна ситуація, що відіграє важливу роль в інтелектуальному розвитку особистості. Як зазначають автори, проблемна ситуація – це особливий вид розумової взаємодії суб'єкта і об'єкта, що характеризується таким психічним станом, який виникає у суб'єкта (учня) при виконанні ним завдання, що потребує знайти (відкрити чи засвоїти)